

Vlaams
Parlement

stuk **797** (2010-2011) – Nr. 1
ingediend op 10 november 2010 (2010-2011)

Verslagmoment over de Europese Ministerraden Milieu
van 12 en 13 juli en 14 oktober 2010
en de voorbereiding van
de Europese Ministerraad Milieu
van 20 december 2010

Verslag

namens de Commissie voor Leefmilieu, Natuur,
Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed
uitgebracht door de mevrouw Tine Eerlingen

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Bart Martens.

Vaste leden:

de heren Robrecht Bothuyne, Lode Ceyskens, de dames Tinne Rombouts, Valerie Taeldeman;
mevrouw Agnes Bruyninckx-Vandenhoudt, de heer Pieter Huybrechts, mevrouw Marleen Van den Eynde;
de dames Gwenny De Vroe, Mercedes Van Volcem;
mevrouw Michèle Hostekint, de heer Bart Martens;
mevrouw Tine Eerlingen, de heer Wilfried Vandaele;
de heer Ivan Sabbe;
de heer Hermes Sanctorum.

Plaatsvervangers:

de dames Karin Brouwers, Veerle Heeren, de heren Johan Sauwens, Jan Verfaillie;
mevrouw Katleen Martens, de heren Stefaan Sintobin, Wim Wienen;
de heren Karlos Callens, Dirk Van Mechelen;
de heer Philippe De Coene, mevrouw Els Robeyns;
de dames Danielle Godderis-T'Jonck, Liesbeth Homans;
de heer Boudewijn Bouckaert;
de heer Dirk Peeters.

INHOUD

1. Toelichting	4
1.1. Informele Ministerraad Milieu van 12 en 13 juli 2010	4
1.2. Ministerraad Milieu van 14 oktober 2010.....	5
1.3. Ministerraad van 20 december 2010	8
2. Vragen en opmerkingen van de leden	8
Gebruikte afkortingen	10

Op 19 oktober 2010 werd in de Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed verslag uitgebracht over de Europese Ministerraden Milieu van 12 en 13 juli en 14 oktober 2010 en de voorbereiding van de Europese Ministerraad Milieu van 20 december 2010.

1. Toelichting

1.1. *Informele Ministerraad Milieu van 12 en 13 juli 2010*

Mevrouw *Joke Schauvliege*, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, wijst vooraf op het verschil tussen een formele en een informele Europese Ministerraad. Bij een informele raad is het voorzitterschap vrij in wie het uitnodigt en wat het op de agenda zet. Bij een formele raad is het gebonden aan de werkzaamheden van onder meer het Europees Parlement en de Europese Commissie.

De informele raad van de ministers van Leefmilieu van de Europese Unie van 12 en 13 juli te Gent was gewijd aan duurzaam materialenbeheer. Naast de ministers van Leefmilieu van de 27 lidstaten waren ook de kandidaat-lidstaten, de landen van de Europese Vrijhandelsassociatie en de Europese Economische Ruimte, vertegenwoordigers van de Europese Commissie, het Europees Parlement, het Europees Milieuagentschap, het Europees Milieubureau, het Verbond van Belgische Ondernemingen en het Wuppertal Instituut aanwezig.

Het centrale thema was duurzaam materialenbeheer als opstap naar een versterking van het Europees beleid inzake ‘resource efficiency’. Resource efficiency vormt één van de zogenaamde vlaggenschipinitiatieven onder de EU 2020-strategie. Het is de bedoeling dat het initiatief in 2011 gestalte krijgt.

Duurzaam materialenbeheer heeft als doel om het omgaan met materialen te optimaliseren en het gebruik van materialen, zij het in de vorm van grondstoffen, producten of afval, maximaal af te stemmen en te integreren. Op die manier worden materialen zo efficiënt mogelijk gebruikt en blijven ze ook zo lang mogelijk binnen de economische cyclus, waardoor de afhankelijkheid voor de aanvoer van nieuwe grondstoffen vermindert. Bovendien vermindert de negatieve impact van materialengebruik op milieu en volksgezondheid. Duurzaam omgaan met materialen bevordert, net zoals energie-efficiëntie, de competitiviteit.

Het spreekt volgens de minister voor zich dat een dergelijke nieuwe benadering zeer ruime vertakkingen heeft naar onder meer onderzoek en ontwikkeling, energie, landbouw, industrie, transport en handel. Veel van de hefboomen ter bevordering van duurzaam materialenbeheer en resource efficiency liggen strikt genomen buiten het bereik van het milieubeleid, maar het milieubeleid kan wel actief bijdragen om het proces op gang te brengen.

Na drie sessies, waarin het debat rond een aantal vragen werd gegroepeerd, nam het voorzitterschap een aantal conclusies aan. Het is de bedoeling dat die conclusies op 20 december 2010 in raadsconclusies worden omgezet. De conclusies gingen over: de integratie van de beleidsdomeinen; een betere handhaving op de uitvoer van afvalstoffen; het verenigen van energie- en materiaalefficiëntie; de herziening van de Ecodesignrichtlijn; de producentenverantwoordelijkheid; een sterke markt voor recyclage; onderzoek naar een systeem van recyclagecertificaten; correcte informatie voor de consumenten; etikettering; internalisering van de milieukosten; eco-innovatie; het efficiënt gebruik van grondstoffen; financiële instrumenten voor systeeminnovatie; de betrokkenheid van de zogenaamde stakeholders; betere indicatoren en streefdoelen.

Minister Schauvliege verwijst naar de internationale parlementaire conferentie die het Vlaams Parlement op 3 en 4 oktober 2010 organiseerde onder het motto ‘Naar een Europees beleid inzake duurzaam grondstoffen- en materialenbeheer’. De conclusies van de informele raad sluiten aan bij de conclusies van deze conferentie.

Voor de raad van 20 december 2010 worden raadsconclusies over ‘duurzaam materialenbeheer als opstap naar een grondstoffenefficiënt Europa’ geprogrammeerd.

1.2. Ministerraad Milieu van 14 oktober 2010

De minister vermeldt de belangrijkste punten op de agenda van de Ministerraad Milieu van 14 oktober 2010 in Luxemburg: de raadsconclusies biodiversiteit, als voorbereiding op de COP 10 in Nagoya; de raadsconclusies klimaatverandering, als voorbereiding op de COP 16 in Cancún; de procedurele raadsconclusies over de mededeling van de Europese Commissie over opties voor een broeikasgasemissiereductie van meer dan 20 percent en een eerste gedachtewisseling over genetisch gemodificeerde organismen. Dat laatste punt is ook in de Ministerraad Landbouw aan bod gekomen.

Biodiversiteitstop

Punt 5 ging over de voorbereiding van de tiende vergadering van de Conferentie van de Partijen bij het verdrag inzake biologische diversiteit (COP CBD 10) in Nagoya van 18 tot 29 oktober 2010. De raad heeft conclusies aangenomen die de positie van de EU beschrijven inzake verschillende onderwerpen die aan bod komen op de conferentie. Het is volgens de minister positief dat een gezamenlijk standpunt kan worden ingenomen. Er is niet geraakt aan het ambitieniveau dat vastligt in de raadsconclusies van 15 maart 2010, maar er is voortgewerkt aan een stevig mandaat. Samen met het mandaat inzake ‘access and benefit sharing’ en de technische ‘position papers’ vormen ze de onderhandelingspositie van de EU in Nagoya. Op vraag van Portugal is nog een verwijzing naar ‘business and biodiversity’ opgenomen in paragraaf 11 over innovatieve financiële mechanismen.

De Europese Commissie beschreef eerst de inzet van de conferentie in Nagoya. Europa blijft gaan voor het strategische plan maar houdt een derde optie in het achterhoofd. Voor de financiering stelt Commissaris Janez Potočnik, bevoegd voor milieu, een ‘informed pragmatic approach’ voor, met nadruk op het feit dat de EU al de belangrijkste aanbieder van middelen is. Inzake ABS moet Europa flexibel en streng tegelijk zijn.

De Europese Commissie was tevreden met de ontwerpconclusies, omdat zij toelaten om soepel te zijn terwijl toch duidelijk is waar de grenzen liggen. Meerdere lidstaten verwelkomden de ontwerpconclusies, feliciteerden het voorzitterschap voor het uitstekende voorbereidende werk, met onder andere het highlevevent Biodiversiteit in Gent en beklemtoonden het belang van de komende COP in Nagoya. De bijeenkomst in Gent heeft geleid tot een ‘message from Ghent to Nagoya’, die ondertussen officieel is overhandigd aan Japan, de voorzitter van de COP.

Inzake financiering legden de lidstaten de nadruk op de behoefte aan vernieuwende financieringsmechanismen. Met betrekking tot het strategische plan werd herhaald dat dit ambitieus, maar ook uitvoerbaar moet zijn.

Genetisch gemodificeerde organismen

Punt 3 op de agenda was een voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Richtlijn 2001/18/EG wat betreft de mogelijkheid voor de lidstaten om de teelt van ggo's op hun grondgebied te beperken of te verbieden. De raad Leefmilieu heeft – in navolging van de raad Landbouw – een gedachtewisseling gehouden over het voorstel van de Europese Commissie dat het de lidstaten mogelijk maakt om de

teelt van ggo's op hun grondgebied te beperken of verbieden. Het betreft een aanpassing van de richtlijn 2001/18/EG.

Er werden twee vragen voorgelegd aan de ministers. In hoeverre sluit het door de Europese Commissie voorgestelde ggo-pakket aan bij wat in de conclusies van de raad Milieu van 5 december 2008 wordt gevraagd? In hoeverre biedt de voorgestelde ontwerpverordening de lidstaten een werkbare en vanuit juridisch oogpunt deugdelijke mogelijkheid om de teelt van ggo's op hun grondgebied te beperken of te verbieden?

De reacties van de lidstaten waren uiteenlopend. Het voorstel werd door twaalf lidstaten positief onthaald. Dit zijn grotendeels de lidstaten die midden vorig jaar via een A-punt de Europese Commissie hadden opgeroepen om een dergelijke subsidiariteitsoplossing inzake teelt uit te werken. Andere lidstaten reageerden afwachtend. Sommige lidstaten drongen erop aan dat de Europese Commissie eerst de andere initiatieven neemt waartoe de raad via conclusies van 5 december 2008, onder Frans voorzitterschap, had opgeroepen. Zo hebben verschillende lidstaten de Europese Commissie gevraagd werk te maken van de sociaal-economische criteria in het besluitvormingsproces over ggo's en het in rekening brengen van langetermijneffecten.

Over de tweede vraag was er evenmin overeenstemming. Veel lidstaten uitten twijfels bij het juridische kader. Andere lidstaten waren bezorgd over de conformiteit van het voorstel met de interne markt, het verdrag en de beginselen van de Wereldhandelsorganisatie.

De lidstaten vroegen ook meer duidelijkheid vanwege de Europese Commissie over de gronden die de lidstaten mogen invoeren om een beperking of een verbod op hun grondgebied in te stellen. Een publieke opinie die weigerachtig staat tegenover de teelt van ggo's, werd door de Europese Commissie als mogelijke reden aangehaald.

De Europese Commissie verdedigde haar voorstel bij monde van Commissaris John Dalli, bevoegd voor gezondheid en consumentenangelegenheden. Met betrekking tot de eerste vraag verwees hij naar de nota aan de lidstaten waarin de Europese Commissie heeft uiteengezet hoe en tegen wanneer zij verwacht tegemoet te kunnen komen aan de overige vragen van de lidstaten uit de conclusies van 2008. Voor de tweede vraag wees Commissaris Dalli erop dat het net de bedoeling is om de huidige toestand, waarbij lidstaten unilaterale beslissingen nemen die tegen de WTO-regels ingaan, recht te trekken. Het autorisatieproces zal geharmoniseerd blijven.

De bespreking van dit dossier gaat nu verder in de hiertoe speciaal opgerichte ad-hoc-werkgroep van de raad. De juridische dienst van de raad zal een advies geven over de WTO-compatibiliteit.

Broeikasgasemissiereductie

Voor punt 8 over de analyse van de opties voor een broeikasgasemissiereductie van meer dan 20 percent en de beoordeling van het risico van koolstoflekkage vervoegde Commissaris Connie Hedegaard, bevoegd voor klimaatverandering, de raad. De raad nam daarover conclusies aan en er is een verslag van het voorzitterschap. De mededeling van de Europese Commissie verscheen in mei 2010 en legt een aantal opties voor om als EU een hogere doelstelling inzake broeikasgasemissiereductie te bereiken dan de in 2008 vastgelegde 20 percent. De mededeling herhaalt dat in internationale context de voorwaarden om nu al naar 30 percent over te stappen niet zijn vervuld. De voorwaarden zijn dat de andere ontwikkelde landen vergelijkbare reducties moeten realiseren en de economisch opkomende ontwikkelingslanden een bijdrage moeten leveren die in de lijn ligt van hun verantwoordelijkheid en capaciteit.

Onder het Spaanse voorzitterschap werden procedurele raadsconclusies aangenomen, waarin werd gesteld dat op de raad van 14 oktober 2010 op dit onderwerp zou worden teruggekomen. Het Belgische voorzitterschap heeft daarop de bespreking van deze mededeling in de raads werkgroep aangevat. De Europese Commissie hoopte uit deze besprekingen de nodige richting te kunnen krijgen om verder de opties uit te werken. Daarom heeft het Belgische voorzitterschap op vraag van de Europese Commissie een verslag uitgebracht van de besprekingen. Dit verslag, dat zoveel mogelijk met de opmerkingen van de lidstaten rekening heeft gehouden, werd aan de raad voorgelegd als mededeling van het voorzitterschap en laat de Europese Commissie toe verdere opties uit te werken. Het rapport maakte als dusdanig geen voorwerp van discussie meer uit.

De Europese Commissie dankte het Belgische voorzitterschap voor dit richtinggevend verslag. De elementen inzake integratie, de zogenaamde ‘roadmap 2050’, landgebruik (LULUCF) en dergelijke waren interessant in dit opzicht. Daarnaast werden er door het voorzitterschap procedurele raadsconclusies ter goedkeuring aan de raad voorgelegd. Daarin staat dat nota wordt genomen van het rapport van het voorzitterschap en dat de Europese Commissie wordt uitgenodigd om de opties verder uit te werken, evenals een verdere analyse uit te voeren van de gevolgen op lidstaatsniveau. Voorts kan de roadmap voor een koolstofarme economie tegen 2050 de analyse voor 2020 voeden en zal worden gewerkt onder strategische richtinggeving van de Europese Raad van staats- en regeringsleiders. Hieraan zal zo snel mogelijk verder worden gewerkt, met het oog op de Europese Raad in de lente van 2011.

Een aantal lidstaten, zoals Litouwen, Letland, Estland, Roemenië en Tsjechië, drong bij de Europese Commissie aan op een analyse van de gevolgen per lidstaat van een overstap naar een hogere emissiereductie. Voorts riep Polen op tot actie om na de economische crisis klaar te zijn voor een opstap, al neemt dit niet weg dat alles zeer goed moet worden geanalyseerd. Denemarken en Ierland betreurden dat er nog geen hogere emissiereductiedoelstelling werd aangenomen. De Europese Commissie bevestigde dat de opstap naar een hogere emissiereductiedoelstelling en de ambitie voor het internationale niveau twee verschillende dingen zijn en dat het belangrijk is dat alle lidstaten hieromtrent dezelfde boodschap uitdragen.

Klimaattop in Cancún

Ter voorbereiding van de zestiende zitting van de Conferentie van de Partijen (COP 16) bij het raamverdrag van de Verenigde Naties inzake klimaatverandering en de zesde zitting van de conferentie waarin de partijen bij het Protocol van Kyoto bijeenkomen (MOP 6), in Cancún van 29 november tot 19 december 2010, nam de raad conclusies aan die de EU-positie vastleggen. Veruit het langst werd stilgestaan bij de voorbereiding van de COP 16 in Cancún. De minister stelt dat het een lange en moeilijke discussie was, maar ze is tevreden dat er een unaniem en krachtig standpunt kon worden overeengekomen.

De bespreking van dit punt is gestart tijdens de besloten lunch tussen ministers. De kern van de discussie was paragraaf 4, die handelt over de mate van openheid van de EU ten opzichte van een tweede verbintenissenperiode onder het Kyotoprotocol. In Kopenhagen lekte immers een nota van het Deense voorzitterschap uit waarin stond dat de EU niet bereid was een tweede verbintenis aan te gaan. De conclusies zetten dat nu recht. Volgens de Europese Commissie is de toezegging van de EU om zich te verbinden onder een tweede periode van Kyoto de enige hefboom die de EU nog heeft om op de onderhandelingen te wegen. Daarom vond men dat de voorwaarden erg scherp moeten worden gesteld. De voorwaarden worden in paragraaf 4 en 5 toegelicht en handelen over: de opname van alle belangrijke economieën in een raamwerk voor post 2012, de ambitie en effectiviteit van het raamwerk en de behoefte aan voortgang in de hervorming van en de invoering van nieuwe marktgebaseerde mechanismen. Een andere belangrijke voorwaarde

is het versterken van de milieu-integriteit van het Kyotoprotocol, met onder andere de kwestie van de mogelijke overdracht van het overschot van de toegewezen eenheden (AAU's); de manier waarop landgebruik en bosbeheer meegerekend kunnen worden in de inspanningen (LULUCF) en de uitbreiding van het toepassingsgebied naar nieuwe gassen.

Sommige lidstaten waren van mening dat de EU zich niet te voorwaardelijk, maar meer open moet opstellen tegenover een tweede verbintenissenperiode. Uiteindelijk werden de conclusies echter unaniem aanvaard.

Variapunten

Tot slot behandelde de raad dertien variapunten, onder meer over de milieuramp in het westen van Hongarije. De minister van Leefmilieu van Hongarije schetste de ernst van de situatie. Een Europees expertteam, met onder meer een Vlaamse expert, ging ter plaatse. De Hongaarse minister apprecieerde dat het voorzitterschap extra inspanningen deed om zijn kennis ter beschikking te stellen. De lidstaten waren het erover eens dat voorkomen beter is dan genezen en dat er sterke en relevante Europese wetgeving nodig is. Er werd verwezen naar de IPPC-richtlijn en de richtlijn over mijnafval en het belang van de handhaving daarvan. De Commissaris heeft dit aangegrepen om te pleiten voor voldoende budgetten hiervoor. Volgens de Mijnafalrichtlijn moeten de risico-installaties tegen mei 2012 zijn geïdentificeerd. De installaties moeten tegen dan ook over noodplannen beschikken. Verschillende lidstaten betuigden hun steun aan Hongarije en boden extra hulp aan.

De minister meldt nog dat de Vlaamse expert ondertussen terug is uit Hongarije. Hij bevestigt de ernst van het incident. De klimatologische omstandigheden maken het voorlopig mogelijk om de schade enigszins te beperken. Als het begint te vriezen, kan het stof echter gemakkelijker opwaaien. Dat kan ernstige gevolgen hebben voor omwonenden en hulpverleners. De expert vroeg om meer aandacht te besteden aan de veiligheid van de medewerkers. Dat alles staat in een officieel verslag dat ook aan de Europese Commissie is bezorgd.

1.3. Ministerraad van 20 december 2010

De Europese Ministerraad Milieu van 20 december 2010 in Brussel zal de resultaten van COP 10 en COP 16 bespreken. De exacte agenda is nog niet bepaald.

Het voorzitterschap stelt wel voor dat de raad aandacht zal besteden aan raadsconclusies over betere instrumenten voor het leefmilieubeleid. Daarover is er trouwens in het najaar van 2010 een conferentie. De raad zal ook het duurzaam materialenbeheer bespreken als opstap naar meer grondstoffen- en hulpbronnefficiëntie. Ook daarover zijn er raadsconclusies gepland.

De agendapunten over wetgevende initiatieven zijn onder meer afhankelijk van de werkzaamheden van het Europees Parlement.

2. Vragen en opmerkingen van de leden

De heer *Hermes Sanctorum* verwijst naar een rapport van het Europees Milieuagentschap waarin wordt berekend dat Europa in 2009 al een broeikasgasemissiereductiepercentage van 17,3 percent ten opzichte van 1990 haalde. Dus eigenlijk is de 20 percent zo goed als gehaald, een ambitieuzer niveau is nodig volgens de heer Sanctorum.

Het lid informeert naar de stand van zaken van het zevende Europese Milieuactieprogramma dat momenteel wordt voorbereid.

Minister *Joke Schauvliege* antwoordt dat de vaststellingen over het reductiepercentage in het verslag staan. Meer en meer lidstaten neigen naar een reductiedoelstelling van 30 procent, maar er is nog geen consensus over. Het was te vroeg voor een discussie ten gronde. Op dit moment zou de strengere doelstelling allicht zijn afgewezen. Het is volgens de minister beter de tijd te nemen om alle lidstaten te overtuigen van verdere stappen.

Het zevende Milieuactieprogramma stond niet op de agenda. In het najaar van 2010 staan er een aantal conferenties op het programma om de aanpak te bespreken. Een evaluatie van het huidige milieuactieprogramma is gepland voor 2011. Dit punt is ook besproken met de tien belangrijkste Europese niet-gouvernementele organisaties.

De heer *Dirk Peeters* laat opmerken dat niet alleen de Europese landen maar ook het Vlaamse en Waalse Gewest het niet eens zijn over de modaliteiten van de teelt van ggo's. Is er een Belgisch standpunt? Of worden de regionale standpunten op Europees niveau verdedigd?

Mevrouw *Tine Eerlingen* vraagt of er al Europees onderzoek is over de invloed van ggo's op mens en milieu, meer bepaald de langetermijneffecten op de gezondheid. Vlaanderen doet er volgens de informatie van het lid geen onderzoek over.

De *minister* bevestigt dat er ook in België meningsverschillen over ggo's zijn. België wacht de juridische doorlichting van de raad en de resultaten van de werkgroep ad hoc af om een standpunt in te nemen. Dat is het standpunt dat werd ingenomen op de raad.

De Ministerraad Milieu van 5 december 2008 vroeg de Europese Commissie al om meer wetenschappelijke duidelijkheid over de invloed van ggo's op mens en milieu. Commissaris Dalli heeft gezegd daar nu duidelijkheid over te willen geven.

De heer *Dirk Peeters* vraagt of België nu streeft naar één standpunt inzake de teelt van ggo's.

Volgens de *minister* zal dat moeten blijken uit de verdere ontwikkelingen.

De heer *Bart Martens* wijst erop dat België als lidstaat in de Europese Ministerraad maar één standpunt kan innemen.

Bart MARTENS,
voorzitter

Tine EERLINGEN,
verslaggever

Gebruikte afkortingen:

AAU's	assigned amount units
ABS	access and benefit-sharing
CBD	Convention on Biological Diversity
COP	Conference of the Parties
EU	Europese Unie
ggo	genetisch gemodificeerd organisme
IPPC	integrated pollution prevention and control
LULUCF	land use, land-use change and forestry
MOP	Meeting of the Parties
WTO	World Trade Organization